ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 7ης Σεπτεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-489/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Sigmaringen (Γερμανία) με απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Νοεμβρίου 2004, στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας

Alexander Jehle, Weinhaus Kiderlen,

κατά

Land Baden-Württemberg,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Schiemann, πρόεδρο τμήματος, E. Juhász και E. Levits (εισηγητή), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Δεκεμβρίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο Alexander Jehle, Weinhaus Kiderlen, εκπροσωπούμενος από τους A. H. Meyer και B. Klaus, Rechtsanwälte,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Β. Κοντόλαιμο και την Κ. Μαρίνου,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,

— η Κυπριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Κ. Λυκούργο και την Α. Μαρκούλλη,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους M. Nolin και F. Erlbacher,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς την ανάπτυξη προτάσεων εκ μέρους του,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 1019/2002 της Επιτροπής, της 13ης Ιουνίου 2002, για τις προδιαγραφές εμπορίας του ελαιολάδου (ΕΕ L 155, σ. 27), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1176/2003 της Επιτροπής, της 1ης Ιουλίου 2003 (ΕΕ L 164, σ. 12, στο εξής: κανονισμός 1019/2002).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, του Alexander Jehle και του καταστήματος Weinhaus Kiderlen (στο εξής από κοινού: προσφεύγων της κύριας δίκης) και, αφετέρου, του Land Baden-Württemberg σχετικά με το δικαίωμα του προσφεύγοντος της κύριας δίκης για εμπορία ελαιολάδου σύμφωνα με τη μέθοδο που είναι γνωστή ως «bag in the box».

Το νομικό πλαίσιο

3 Ο κανονισμός 136/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1966, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των λιπαρών ουσιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/002, σ. 33), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1513/2001 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2001 (ΕΕ L 201, σ. 4, στο εξής: κανονισμός 136/66), ορίζει, στο άρθρο του 1, παράγραφος 1, ότι δημιουργείται κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των ελαιούχων σπόρων και καρπών, καθώς και των λιπαρών ουσιών φυτικής προελεύσεως ή προερχομένων από ιχθείς ή θαλάσσια θηλαστικά. Στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού περιλαμβάνεται κατάλογος των προϊόντων επί των οποίων εφαρμόζεται ο κανονισμός 136/66, μεταξύ των οποίων και το ελαιόλαδο.

4 Το άρθρο 35, παράγραφος 1, του κανονισμού 136/66 επιβάλλει, όσον αφορά την εμπορία ελαιολάδων και πυρηνελαίων, τη χρήση των ονομασιών και των ορισμών που προβλέπονται στο παράρτημα του εν λόγω κανονισμού. Στην παράγραφο 2 διευκρινίζεται ότι μπορούν να διατίθενται στο λιανικό εμπόριο μόνον τα έλαια που μνημονεύονται στο σημείο 1, στοιχεία α' και β', και στα σημεία 3 και 6 του παραρτήματος του κανονισμού αυτού.

5 Το άρθρο 35α, παράγραφος 1, του κανονισμού 136/66 έχει ως εξής:

«Για τα προϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 1, είναι δυνατόν να καθοριστούν κανόνες εμπορίας· οι εν λόγω κανόνες μπορούν να αφορούν κυρίως την κατάταξη κατά ποιότητα, τη συσκευασία και την παρουσίαση.

Όταν θεσπιστούν οι κανόνες αυτοί, τα προϊόντα στα οποία εφαρμόζονται μπορούν να διατίθενται στο εμπόριο μόνον σύμφωνα με τους εν λόγω κανόνες.»

6 Το παράρτημα του κανονισμού 136/66, που φέρει τον τίτλο «Περιγραφές και ορισμοί των ελαιολάδων και πυρηνελαίων που αναφέρονται στο άρθρο 35», έχει ως εξής:

«1. ΠΑΡΘΕΝΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ

Έλαια λαμβανόμενα από τον ελαιόκαρπο μόνον με μηχανικές μεθόδους ή άλλες φυσικές επεξεργασίες με συνθήκες που δεν προκαλούν αλλοίωση του ελαίου, και τα οποία δεν έχουν υποστεί καμία άλλη επεξεργασία πλην της πλύσης, της μετάγγισης, της φυγοκέντρισης και της διήθησης· εξαιρούνται τα έλαια που λαμβάνονται με διαλύτες, με βοηθητικές ύλες παραλαβής που έχουν χημική ή βιοχημική δράση, ή με μεθόδους επανεστεροποίησης ή πρόσμειξης με έλαια άλλης φύσης.

Τα έλαια αυτά κατατάσσονται στην αναλυτική ταξινόμηση με τις ακόλουθες ονομασίες:

α) Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο:

Παρθένο ελαιόλαδο του οποίου η περιεκτικότητα σε ελεύθερα λιπαρά οξέα, εκφραζόμενη σε ελαϊκό οξύ, δεν υπερβαίνει τα 0,8 g ανά 100 g και τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του είναι σύμφωνα με τα προβλεπόμενα για την κατηγορία αυτή.

β) Παρθένο ελαιόλαδο:

Παρθένο ελαιόλαδο του οποίου η περιεκτικότητα σε ελεύθερα λιπαρά οξέα, εκφραζόμενη σε ελαϊκό οξύ, δεν υπερβαίνει τα 2 g ανά 100 g και του οποίου τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά είναι σύμφωνα με τα προβλεπόμενα για την κατηγορία αυτή.

[...]

3. ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ — ΑΠΟΤΕΛΟΥΜΕΝΟ ΑΠΟ ΕΞΕΥΓΕΝΙΣΜΕΝΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ

Έλαιο που αποτελείται από ανάμειξη εξευγενισμένου ελαιόλαδου και παρθένων ελαιόλαδων, εκτός από το ελαιόλαδο λαμπάντε, του οποίου η περιεκτικότητα σε ελεύθερα λιπαρά οξέα, εκφραζόμενη σε ελαϊκό οξύ, δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει το 1 g ανά 100 g και του οποίου τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά είναι σύμφωνα με τα προβλεπόμενα για την κατηγορία αυτή.

[...]

6. ΠΥΡΗΝΕΛΑΙΟ

Έλαιο που αποτελείται από μείγμα εξευγενισμένου πυρηνελαίου και παρθένων ελαιολάδων, εκτός από το ελαιόλαδο λαμπάντε, του οποίου η περιεκτικότητα σε ελεύθερα λιπαρά οξέα, εκφραζόμενη σε ελαϊκό οξύ, δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει το 1 g ανά 100 g και του οποίου τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά είναι σύμφωνα με τα προβλεπόμενα για την κατηγορία αυτή.»

7 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1019/2002 ορίζει:

«1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της οδηγίας 2000/13/ΕΚ, ο παρών κανονισμός καθορίζει τις προδιαγραφές εμπορίας σε επίπεδο λιανικού εμπορίου, που είναι ειδικές για τα ελαιόλαδα και τα πυρηνέλαια που αναφέρονται στο σημείο 1, στοιχεία α΄ και β΄, και στα σημεία 3 και 6 του παραρτήματος του κανονισμού [...] 136/66/ΕΟΚ.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού θεωρείται ως "λιανικό εμπόριο" η πώληση, στον τελικό καταναλωτή, ελαίου που αναφέρεται στην παράγραφο 1, που παρουσιάζεται ως έχει ή ενσωματωμένο σε τρόφιμο.»

8 Το άρθρο 2 του κανονισμού 1019/2002 ορίζει:

«Τα έλαια που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, παρουσιάζονται στον τελικό καταναλωτή προσυσκευασμένα σε συσκευασίες μέγιστης χωρητικότητας πέντε λίτρων. Οι συσκευασίες αυτές είναι εφοδιασμένες με σύστημα ανοίγματος που καταστρέφεται μετά την πρώτη χρήση του και περιλαμβάνουν ετικέτα σύμφωνη με τα άρθρα 3 έως 6.

Ωστόσο, για τα έλαια που προορίζονται για την κατανάλωση σε εστιατόρια, νοσοκομεία, καντίνες ή άλλες παρόμοιες συλλογικές εστιάσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν, συναρτήσει του τύπου της σχετικής μονάδας, μέγιστη χωρητικότητα των συσκευασιών ανώτερη των πέντε λίτρων.»

9 Τα άρθρα 3 έως 7 του κανονισμού 1019/2002 αφορούν τη σήμανση των συσκευασιών και τα άρθρα 8 έως 10 διέπουν τους ελέγχους της εφαρμογής του κανονισμού αυτού καθώς και τα αναγκαία για τη διασφάλιση της τηρήσεώς του μέτρα.

10 Τα άρθρα 11 και 12 του κανονισμού 1019/2002 προβλέπουν διάφορες ημερομηνίες εφαρμογής με σκοπό να οριστεί μια περίοδος προσαρμογής όσον αφορά τους νέους κανόνες που έχουν εισαχθεί με τον κανονισμό αυτό και να καταστεί δυνατή η θέσπιση των αναγκαίων για την εφαρμογή τους μέσων.

11 Η οδηγία 2000/13 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, για προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων (ΕΕ L 109, σ. 29), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2003/89/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Νοεμβρίου 2003, όσον αφορά την αναγραφή των συστατικών των τροφίμων (ΕΕ L 308, σ. 15, στο εξής: οδηγία 2000/13), έχει ως αντικείμενο, σύμφωνα με την τέταρτη αιτιολογική σκέψη της, τη θέσπιση κοινοτικών κανόνων, γενικού και οριζοντίου χαρακτήρα, που θα εφαρμόζονται στο σύνολο των τροφίμων που διατίθενται στο εμπόριο.

12 Η οδηγία αυτή θεσπίζει τις αρχές που πρέπει να διέπουν την επισήμανση και τους τρόπους πραγματοποιήσεώς της (άρθρο 2), καθώς και κατάλογο των ενδείξεων που πρέπει υποχρεωτικώς να περιέχονται στις ετικέτες όλων των τροφίμων, όπως, π.χ., η ονομασία πωλήσεως, ο κατάλογος των συστατικών καθώς και η ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας (άρθρο 3). Οι προϋποθέσεις και επιφυλάξεις σχετικά με τις ενδείξεις αυτές μνημονεύονται στα άρθρα 4 έως 17.

13 Έτσι, το άρθρο 14 της οδηγίας 2000/13 ορίζει ότι, όσον αφορά τα τρόφιμα που δεν προσφέρονται προσυσκευασμένα στον τελικό καταναλωτή και στις μονάδες ομαδικής εστίασης ή για τρόφιμα που συσκευάζονται στον τόπο πωλήσεως, εφ' όσον το ζητήσει ο αγοραστής, ή προσυσκευάζονται για άμεση πώληση, τα κράτη μέλη καθορίζουν τον τρόπο αναγραφής των υποχρεωτικών ενδείξεων, ενώ είναι δυνατόν να μη καθίστανται υποχρεωτικές αυτές οι ενδείξεις ή ορισμένες εξ αυτών, υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται η πληροφόρηση του αγοραστή.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

14 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης διαθέτει στη λιανική πώληση ελαιόλαδο σύμφωνα με τη μέθοδο που είναι γνωστή ως «bag in the box». Προς τούτο, το ελαιόλαδο μεταγγίζεται από τον εμφιαλωτή σε διθέσια σακούλα από τεχνητή ύλη (bag), που μπορεί να δεχθεί μέχρι πέντε λίτρα και φέρει ένδειξη προελεύσεως καθώς και σφραγίδα ελέγχου. Η σακούλα φέρει ειδικό πώμα μιας χρήσεως του οποίου η μεμβράνη πρέπει να τρυπηθεί πριν από τη μετάγγιση του ελαιολάδου. Αυτή η πλαστική σακούλα τοποθετείται εντός δοχείου από άργιλο (box) από το οποίο προεξέχει μόνον ένας λαστιχένιος σωλήνας για τη μετάγγιση του προϊόντος. Από το σύνολο αυτό (το bag in the box), ο πελάτης αποκτά την επιθυμητή ποσότητα ελαιολάδου η οποία μεταγγίζεται σε φιάλη που ο ίδιος έχει φέρει ή έχει αγοράσει στο κατάστημα. Οι ενδείξεις προελεύσεως, η ποιότητα και η τιμή του ελαιολάδου μπορούν να αναγνωσθούν από τον πελάτη στην επισήμανση που ο προσφεύγων της κύριας δίκης έχει επικολλήσει στο δοχείο από άργιλο.

15 Τον Φεβρουάριο του 2004 η Landratsamt Ravensburg, Veterinärwesen und Verbraucherschutz (υπηρεσία κτηνιατρικών ζητημάτων και προστασίας των καταναλωτών της περιφέρειας του Ravensburg, στο εξής: Landratsamt Ravensburg) υποχρέωσε τον προσφεύγοντα να παύσει την εμπορία του ελαιολάδου σύμφωνα με την ανωτέρω περιγραφείσα μέθοδο. Η Landratsamt Ravensburg επισήμανε ότι από το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 απορρέει ότι το ελαιόλαδο πρέπει να πωλείται στους καταναλωτές μόνον προπαρασκευασμένο σε συσκευασίες μεγίστης χωρητικότητας πέντε λίτρων.

16 Κατόπιν τούτου, ο προσφεύγων της κύριας δίκης άσκησε ενώπιον του Verwaltungsgericht Sigmaringen αναγνωριστική αγωγή ζητώντας να αναγνωριστεί ότι ο κανονισμός 1019/2002 δεν του απαγορεύει να συνεχίσει να πωλεί ελαιόλαδο χρησιμοποιώντας τη μέθοδο που είναι γνωστή ως «bag in the box». Μεταξύ άλλων, ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι ο κανονισμός 1019/2002 δεν ρυθμίζει την πώληση ελαιολάδου χύμα, αλλά μόνον την πώληση του συσκευασμένου ελαιολάδου και ότι, κατά συνέπεια, το άρθρο του 2 δεν περιλαμβάνει απαγόρευση πωλήσεως ελαιολάδου χύμα, αλλά μόνον τις σχετικές με την εμπορία του συσκευασμένου ελαιολάδου επιταγές.

17 Δεδομένου ότι ο κανονισμός 1019/2002 εκδόθηκε ως συμπλήρωμα της οδηγίας 2000/13, η εν λόγω οδηγία εξακολουθεί να εφαρμόζεται στους τομείς που δεν διέπονται ειδικώς από τον κανονισμό αυτόν. Όμως, το άρθρο 14 της οδηγίας 2000/13 παρέχει τη δυνατότητα παρουσιάσεως στον τελικό καταναλωτή μη προσυσκευασμένων τροφίμων, επιβάλλοντας στα κράτη μέλη την υποχρέωση να καθορίσουν τις λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο αναγραφής των υποχρεωτικών ενδείξεων.

18 Εξάλλου, ο προσφεύγων της κύριας δίκης υποστήριξε ότι η διαδικασία που είναι γνωστή ως «bag in the box» μπορεί να διασφαλίζει στον καταναλωτή προστασία ανάλογη προς αυτήν που παρέχεται εάν η πώληση ελαιολάδου περιοριστεί μόνον στην πώληση προσυσκευασμένου ελαιολάδου. Ειδικότερα, η εν λόγω διαδικασία εγγυάται ότι δεν θα παρέχεται στον καταναλωτή ελαιολάδο κακής ποιότητας λόγω προσθηκών ή ψευδών δηλώσεων προελεύσεως.

19 Παρ' όλ' αυτά, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει εν προκειμένω αμφιβολίες επισημαίνοντας, ιδίως, ότι είναι δυνατό να γεμίσει εκ νέου, χωρίς μεγάλη προσπάθεια, η πλαστική σακούλα ή ακόμη να δει ο καταναλωτής όχι την επικολλημένη στην εν λόγω σακούλα σήμανση αλλά αντίγραφο μόνον αυτής επικολλημένο στο δοχείο εντός του οποίου βρίσκεται η σακούλα αυτή.

20 Η προτεινόμενη από τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης ερμηνεία αμφισβητείται από τη Landratsamt Ravensburg. Η τελευταία υποστηρίζει ότι το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 απαγορεύει να παρουσιάζεται στον τελικό καταναλωτή μη συσκευασμένο ελαιόλαδο.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Sigmaringen αποφάσισε την αναστολή της ενώπιόν του διαδικασίας και την υποβολή στο Δικαστήριο των ακολούθων προδικαστικών ερωτημάτων:

«1. Πρέπει τα άρθρα 1 έως 12 του κανονισμού (ΕΚ) 1019/2002 [...] να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι θεσπίζουν επίσης κανόνες σχετικούς με την παρουσίαση στον τελικό καταναλωτή μη προσυσκευασμένων ελαιολάδων και πυρηνελαίων;

2. Πρέπει το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 [...] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει να παρουσιάζονται στον τελικό καταναλωτή μη προσυσκευασμένα ελαιόλαδα και πυρηνέλαια;

3. Επικουρικώς, πρέπει το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 [...] να ερμηνευθεί στενώς, υπό την έννοια ότι η εν λόγω διάταξη περιέχει βεβαίως απαγόρευση παρουσιάσεως στον τελικό καταναλωτή μη προσυσκευασμένων ελαιολάδων και πυρηνελαίων πλην όμως η απαγόρευση αυτή δεν αφορά την πώληση ελαιολάδων και πυρηνελαίων σύμφωνα με τη μέθοδο "bag in the box";»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και δευτέρου ερωτήματος

22 Με το πρώτο και δεύτερο ερώτημά του, που πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να μάθει εάν πρέπει ο κανονισμός 1019/2002 και, ιδίως, το άρθρο του 2, πρώτο εδάφιο, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι τα ελαιόλαδα και τα πυρηνέλαια πρέπει να παρουσιάζονται στον τελικό καταναλωτή μόνον προσυσκευασμένα, σύμφωνα με τις επιταγές της διατάξεως αυτής.

23 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η θέση της οποίας υπεραμύνεται ο προσφεύγων της κύριας δίκης, σύμφωνα με την οποία οπωσδήποτε επιτρέπεται η πώληση στον τελικό καταναλωτή χύμα ελαιολάδου και πυρηνελαίου, και τούτο εφόσον ο κανονισμός 1019/2002 έχει ως αντικείμενο απλώς τη θέσπιση προδιαγραφών εμπορίας όσον αφορά το προσυσκευασμένο ελαιόλαδο και πυρηνέλαιο αφήνοντας εκτός του πεδίου εφαρμογής του την εμπορία χύμα αυτών των ελαίων δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

24 Πράγματι, νομική βάση του κανονισμού 1019/2002 αποτελεί το άρθρο 35α του κανονισμού 136/66, άρθρο του οποίου η παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, προβλέπει ότι για τα προϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 1 του εν λόγω κανονισμού είναι δυνατόν να καθοριστούν προδιαγραφές εμπορίας οι οποίες να αφορούν, κυρίως, την κατάταξη κατά ποιότητα, τη συσκευασία και την παρουσίαση. Τα προϊόντα που απαριθμούνται στην τελευταία αυτή διάταξη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται το ελαιόλαδο και το πυρηνέλαιο, εξατομικεύονται όλα μέσω των ονομασιών των

εμπορευμάτων και δασμολογικών κωδικών που αναφέρονται σ' αυτά στο πλαίσιο της συνδυασμένης ονοματολογίας. Τα προϊόντα αυτά ούτε προσδιορίζονται ούτε διακρίνονται σύμφωνα με στοιχεία σχετιζόμενα με τη συσκευασία τους.

25 Ειδικότερα, τα προϊόντα που αφορά ο κανονισμός 1019/2002 μνημονεύονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού. Αυτά είναι τα ελαιόλαδα και τα πυρηνέλαια, τα οποία μνημονεύονται στο σημείο 1, στοιχεία α΄ και β΄, και στα σημεία 3 και 6 του παραρτήματος του κανονισμού 136/66, όπου είναι καταταγμένα με βάση ποιοτικά χαρακτηριστικά και ανεξαρτήτως του τρόπου εμπορίας τους, δηλαδή προσυσκευασμένα ή χύμα.

26 Τέλος, για τη διασφάλιση, ιδίως, της αρίστης ποιότητας των ελαιολάδων, ο κανονισμός 1019/2002 έχει θεσπίσει προδιαγραφές εμπορίας σχετικές με τη συσκευασία αυτών των ελαιολάδων. Έτσι, το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού ορίζει ότι τα έλαια παρουσιάζονται στον τελικό καταναλωτή προσυσκευασμένα σε συσκευασίες των οποίων η χωρητικότητα δεν υπερβαίνει τα πέντε λίτρα και οι οποίες είναι εφοδιασμένες με σύστημα ανοίγματος που καταστρέφεται μετά την πρώτη χρήση του. Εξάλλου, αυτές οι συσκευασίες φέρουν ετικέτα σύμφωνη προς τα άρθρα 3 έως 6 του κανονισμού 1019/2002.

27 Οι προδιαγραφές αυτές ισχύουν για όλα τα ελαιόλαδα που αφορά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1019/2002, ενώ προβλέπουν μία και μόνον εξαίρεση ρητώς προβλεπομένη στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού. Αυτή η εξαίρεση, που δεν αφορά άλλωστε την υποχρέωση παρουσιάσεως των ελαίων εντός συσκευασίας, αλλά αποκλειστικώς και μόνον τη χωρητικότητα αυτών των συσκευασιών, παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να καθορίζουν, σε συνάρτηση με τον τύπο της σχετικής μονάδας, μεγίστη χωρητικότητα των εν λόγω συσκευασιών υπερβαίνουσα τα πέντε λίτρα όσον αφορά τα έλαια που προορίζονται για κατανάλωση σε συλλογικές εστιάσεις.

28 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι, εκτός από τη μνημονευομένη στην προηγούμενη σκέψη εξαίρεση, τα ελαιόλαδα και τα πυρηνέλαια μπορούν να παρουσιάζονται στους καταναλωτές μόνον εφόσον τηρούν τους κανόνες του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 και, ιδίως, την επιταγή της συσκευασίας στην οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 35α, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 136/66, όταν θεσπιστούν οι προδιαγραφές εμπορίας, τα προϊόντα στα οποία αυτοί εφαρμόζονται μπορούν να διατίθενται στο εμπόριο μόνον σύμφωνα με τις προδιαγραφές αυτές.

29 Η ερμηνεία αυτή δεν κλονίζεται από την επιφύλαξη που έχει εισαχθεί με το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1019/2002, σύμφωνα με την οποία οι προδιαγραφές εμπορίας των ελαιολάδων και των πυρηνελαίων καθορίζονται «[με] την επιφύλαξη των διατάξεων της οδηγίας 2000/13/ΕΚ».

30 Σύμφωνα με την πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1019/2002, οι ειδικοί κανόνες σημάνσεως που έχουν θεσπιστεί με τον κανονισμό αυτό συμπληρώνουν αυτούς της οδηγίας 2000/13, που αποτελούν διατάξεις γενικού και οριζόντιου χαρακτήρα, ισχύουσες στο σύνολο των διατιθεμένων στο εμπόριο τροφίμων. Κατά συνέπεια, η αναφορά στην οδηγία 2000/13 που κάνει το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1019/2002 δεν πρέπει να νοηθεί ως σκοπούσα στην εισαγωγή παρεκκλίσεως ή απαλλαγής σε σχέση με τους ειδικούς κανόνες του κανονισμού αυτού σχετικά με τη σήμανση των ελαιολάδων και των πυρηνελαίων, αλλά αποβλέπει στη διασφάλιση, εκτός της τηρήσεως των εν λόγω ειδικών κανόνων, του σεβασμού των θεσπισμένων με την οδηγία 2000/13 γενικότερου χαρακτήρα κανόνων.

31 Έτσι, σχετικά με τη σήμανση των ελαιολάδων και των πυρηνελαίων, οι διατάξεις της οδηγίας 2000/13 που προβλέπουν, π.χ., την υποχρέωση αναγραφής της καθαρής

ποσότητας ή την καταληκτική ημερομηνία αναλώσεως εφαρμόζονται παράλληλα με τους ειδικούς κανόνες του κανονισμού 1019/2002, ιδίως τα άρθρα του 3 έως 6.

32 Αντιθέτως, το άρθρο 14 της οδηγίας 2000/13 που επικαλείται ο προσφεύγων της κύριας δίκης, υπό την έννοια ότι αυτό παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να καθορίζουν τον τρόπο κατά τον οποίο οι προβλεπόμενες στα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 2, της ιδίας αυτής οδηγίας ενδείξεις θα αναγράφονται στα τρόφιμα που παρουσιάζονται μη προσυσκευασμένα, ουδεμία ασκεί επιρροή διότι, αφενός, το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 απαγορεύει τέτοια παρουσίαση ελαιολάδων και πυρηνελαίων και, αφετέρου, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι αρμόδια μόνον προκειμένου περί της μεγίστης χωρητικότητας των προοριζόμενων για ομαδική εστίαση προσυσκευασμένων τροφίμων.

33 Στο πρώτο και δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση ότι ο κανονισμός 1019/2002 και, ιδίως, το άρθρο του 2, πρώτο εδάφιο, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα ελαιόλαδα και τα πυρηνέλαια πρέπει να παρουσιάζονται στον τελικό καταναλωτή μόνον προσυσκευασμένα σύμφωνα με τις επιταγές της διατάξεως αυτής.

Επί του τρίτου ερωτήματος

34 Με το τρίτο του ερώτημα, που έχει υποβληθεί επικουρικώς, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να μάθει εάν το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η διάταξη αυτή απαγορεύει ένα τρόπο εμπορίας, όπως αυτός που χρησιμοποιεί ο προσφεύγων της κύριας δίκης (μέθοδος που είναι γνωστή ως «bag in the box»).

35 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης ισχυρίστηκε ότι η διαδικασία που είναι γνωστή ως «bag in the box» μπορεί να διασφαλίζει στον καταναλωτή προστασία ανάλογη προς αυτήν που παρέχει ο περιορισμός της πωλήσεως ελαιολάδου μόνον στην πώληση προσυσκευασμένου ελαιολάδου. Αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος για τον οποίο το αιτούν δικαστήριο διερωτάται μήπως θα μπορούσαν να αντίκεινται στην απαγόρευσή του οι ιδιαιτερότητες αυτού του τρόπου εμπορίας.

36 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 234 ΕΚ, που στηρίζεται στον σαφή διαχωρισμό καθηκόντων μεταξύ εθνικών δικαστηρίων και Δικαστηρίου, κάθε εκτίμηση πραγματικών περιστατικών εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου. Επομένως, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης ή να εφαρμόζει επί εθνικών μέτρων ή καταστάσεων τους κοινοτικούς κανόνες των οποίων έχει δώσει την ερμηνεία, δοθέντος ότι τα ζητήματα αυτά εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου (απόφαση της 9ης Ιουνίου 2005, C-211/03, C-299/03 και C-316/03 έως C-318/03, HLH Warenvertrieb και Orthica, Συλλογή 2005, σ. I-5141, σκέψη 96).

37 Όμως, το Δικαστήριο μπορεί να παράσχει στα εθνικά δικαστήρια τα προκύπτοντα από το κοινοτικό δίκαιο στοιχεία ερμηνείας που θα μπορούσαν να αποβούν χρήσιμα κατά την εφαρμογή του κοινοτικού κανόνα (απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 1975, 35/75, Matisa Maschinen, Συλλογή τόμος 1975, σ. 365, σκέψη 3).

38 Όπως ελέχθη στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 35α, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 136/66 ορίζει ότι, όταν θεσπιστούν οι κανόνες εμπορίας, τα προϊόντα στα οποία αυτοί εφαρμόζονται μπορούν να διατίθενται στο εμπόριο μόνον σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς.

39 Επομένως, ο τρόπος εμπορίας των ελαιολάδων και των πυρηνελαίων πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με τους όρους του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 και πρέπει να θεωρείται ασύμβατος με τον κανονισμό αυτό σε περίπτωση που οι όροι αυτοί δεν τηρούνται.

40 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, σύμφωνα με ένα τρόπο εμπορίας όπως ο χρησιμοποιούμενος από τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης, η αγορά ελαιολάδου και πυρηνελαίου από τον τελικό καταναλωτή προϋποθέτει ότι γίνεται μετάγγιση των εν λόγω προϊόντων στον τόπο αγοράς από δοχείο που είναι ανοιχτό ή πρόκειται να ανοιχθεί προς φιάλη την οποία έχει αγοράσει ή έχει προσκομίσει αυτός ο ίδιος ο καταναλωτής.

41 Πάντως, λόγω της ανάγκης μιας τέτοιας μεταγγίσεως, ο εν λόγω τρόπος εμπορίας δεν καθιστά δυνατή την ικανοποίηση της επιταγής του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002, κατά την οποία το ελαιόλαδο πρέπει να παρουσιάζεται στον τελικό καταναλωτή, δηλαδή να πωλείται, προσυσκευασμένο σε συσκευασία εφοδιασμένη με σύστημα ανοίγματος που καταστρέφεται μετά την πρώτη χρήση του.

42 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος της κύριας δίκης περί τυχόν συμβατότητας του περιέχοντος δοχείου από το οποίο μεταγγίζονται το ελαιόλαδο και το πυρηνέλαιο προς τις προϋποθέσεις περί μεγίστης χωρητικότητας, το σύστημα ανοίγματος και τη σήμανση που προβλέπονται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002. Πράγματι, η σχετική με το κατάλληλο σύστημα ανοίγματος προϋπόθεση, που σύμφωνα με τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1019/2002 έχει εισαχθεί για τη διασφάλιση της καλής ποιότητας του ελαιολάδου, συνεπάγεται ότι το άνοιγμα της συσκευασίας είναι δυνατό να πραγματοποιείται από τον ίδιο τον τελικό καταναλωτή.

43 Ομοίως, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ότι ένας τρόπος εμπορίας όπως ο επίμαχος της κύριας δίκης θα έπρεπε να θεωρηθεί θεμιτός στο μέτρο που οι φιάλες εντός των οποίων μεταγγίζεται το ελαιόλαδο πληρούν τις προϋποθέσεις περί μεγίστης χωρητικότητας, το σύστημα ανοίγματος και τη σήμανση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002. Η επίθεση κατάλληλου συστήματος ανοίγματος επί της φιάλης μόνον κατά την παράδοσή της στον τελικό καταναλωτή δεν ανταποκρίνεται στον στόχο που επιδιώκεται από την επιβολή ενός τέτοιου συστήματος, στο μέτρο που οι κίνδυνοι όσον αφορά τη διασφάλιση της καλής ποιότητας του ελαιολάδου ελοχεύουν σε προγενέστερο αυτής της παραδόσεως στάδιο.

44 Εξάλλου, εξάρτηση της εκτιμήσεως του νόμιμου χαρακτήρα του τρόπου εμπορίας από την εξέταση των προσκομιζομένων, ενδεχομένως από τους καταναλωτές, φιαλών, εντός των οποίων μεταγγίζονται, στον τόπο αγοράς, το ελαιόλαδο και το πυρηνέλαιο θα είχε ως αποτέλεσμα να καθίσταται αυτός ο τρόπος εμπορίας νόμιμος σε ορισμένες περιπτώσεις και παράνομος σε άλλες, χωρίς όμως να υφίσταται επί της ουσίας διαφορά. Μια τέτοια λύση θα καθιστούσε δυσχερή οποιονδήποτε έλεγχο της τηρήσεως του κανονισμού 1019/2002.

45 Κατόπιν όλων των ανωτέρω, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει ένα τρόπο εμπορίας, όπως τον χρησιμοποιούμενο από τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης, που δεν πληροί τις προϋποθέσεις αυτής της διατάξεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

46 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν προκειμένου να υποβάλουν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο έτεροι πλην των εν λόγω διαδίκων δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Ο κανονισμός (ΕΚ) 1019/2002 της Επιτροπής, της 13ης Ιουνίου 2002, για τις προδιαγραφές εμπορίας του ελαιολάδου, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1176/2003 της Επιτροπής, της 1ης Ιουλίου 2003, και, ιδίως, το άρθρο του 2, πρώτο εδάφιο, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι τα ελαιόλαδα και τα πυρηνέλαια πρέπει να παρουσιάζονται στον τελικό καταναλωτή μόνον προσυσκευασμένα σύμφωνα με τις επιταγές της διατάξεως αυτής.**

2) **Το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1019/2002, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1176/2003, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει ένα τρόπο εμπορίας, όπως τον χρησιμοποιούμενο από τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης, που δεν πληροί τις προϋποθέσεις αυτής της διατάξεως.**

(υπογραφές)